

**TIEDE JA VAIKUTTAVAN
TRANSENDESSIN
MAHDOLLISUUS**

DOSENTTI OSMO KUUSI

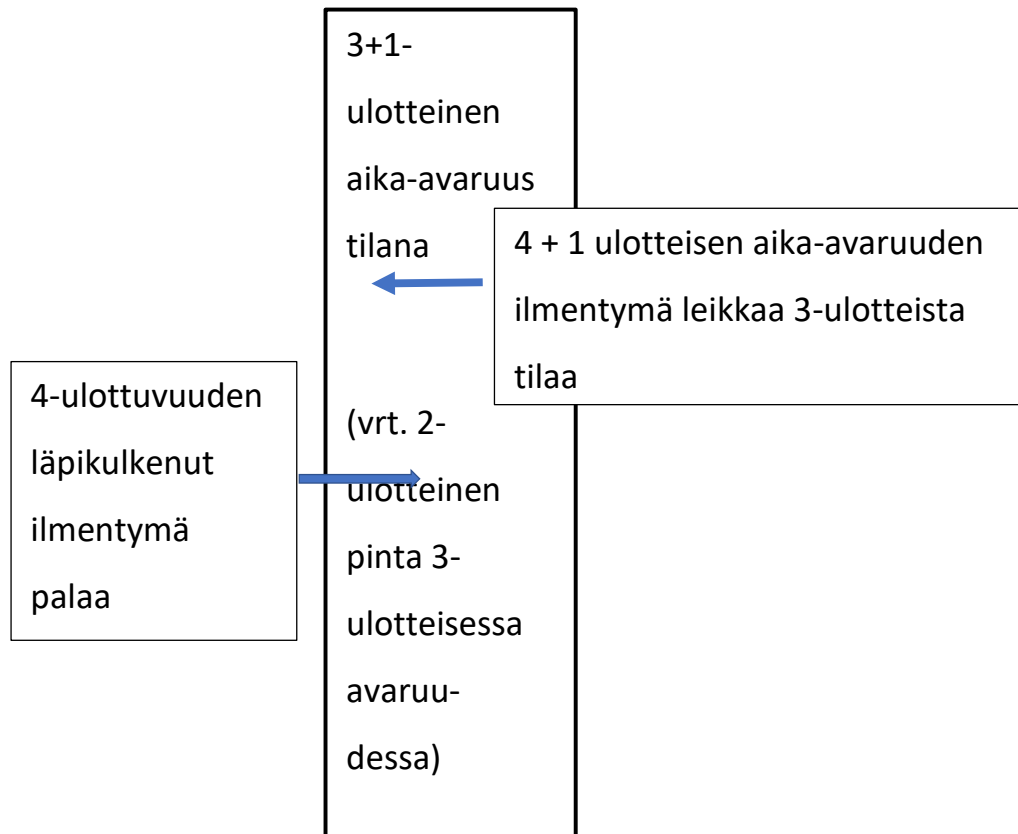
AALTO-YLIOPISTO, TURUN YLIOPISTO

WHAT FUTURES OY

4. ulottuvuudesta käsin vaikuttavan transsendenssin mahdollisuuksia kahdelta kannalta

- ◆ Miten neljännestä ihmisille havaitsemattomasta paikkaulottuvuudesta käsin vaikuttaminen voisi ilmentyä meille ”3-ulotteisen tasomaan” asukkaille?
- ◆ Miksi ja miten juuri nyt transsendenssi voisi olla motivoitunut ilmentämään itseään ihmisille tai muille aktoreille (aktorin käsitteestä Kuusi 2019)?

PERUSMETAFORA 3-ULOTTEISEN "PINNAN" LÄPÄISYSTÄ

Kahdeksan perusmetaforaa ilmentävää alimetaforaa, joita voidaan havainnollistaa taiteessa

1. Painovoimasta vapautuminen ilmestyvinä ja katoavina esineinä
2. Kolmiulotteisen kappaleen kulku läpi kaksiulotteisen pinnan rinnastuen 4-ulotteisen kappaleen kulkemisen läpi 3-ulotteisen pinnan.
3. Objektin esittäminen yhtä aikaa monesta näkökulmasta katsottuna
4. Vaikuttaminen näkymättömän kentän välityksellä (mm. ääni)

Kahdeksan perusmetaforaa ilmentävää alimetaforaa taiteessa (jatkuu)

5. Tavoittamattomuus

6. Vaikuttaminen monitulkintaisten heikkojen signaalien muodossa

7. Toimiminen totuuden valon lähteenä

8. Suuruuden ja pienuuden suhteellisuus

Millä perusteilla ja miten 4-ulottuvuuden transsendenssi voisi nyt olla aktiivinen vaikuttaja?

Verrattuna Jaana Pääskyn viittaamaan 1900-luvun alkuun oma aikamme on vielä erikoisempi:

- ◆ Toisin kuin vielä 1900-luvun alussa on tuskin mitään ilmiötä, jolle ei voitaisi muodostaa tieteellisen menetelmän kannalta uskottavaa selitystä mukaan lukien aivojemme toiminta
- ◆ Ihmiskunta on nyt selkeästi vastuussa elollisen luonnon tulevaisuudesta. Lajien nopea katoaminen, mutta myös niiden luonti geenitekniikalla.
- ◆ Tekoäly haastaa ihmisälyn, virtuaalitodellisuudessa elämiselle transsendenssin mielikuvien tieteiden avaama mahdollisuus

Kokemus kummallisuudesta, hallitsemattomuudesta ja mielen katoamisesta

Mikko Liukkosen romaani 0 (Liukkonen 2017):

- ◆ S.102-103 Minä sanoin mekon olevan minun ja minun juuri ostaneen sen. Eukko väitti samaa kuittia kuin minulla näyttäen minun varastaneen sen.
- ◆ S. 33 Keittokirja neurootikoille: Tarkista, että jokaista ainesosaa on täsmälleen ohjeessa mainittu määrä.”Hyppysellisiä”, ”ripauksia”, ”maun mukaan” ei hyväksytä.
- ◆ S. 700-701 ... koko elämämme on nykyisin toisaalle katsomista, keskittymiskyvyttömyyttä muodossa tai toisessa, oli se sitten viihteen kuluttamista, kuntoilua, dieettiä, puhelimen jatkuvaa näpertämistä Elämästä katoaa mieli ja merkitys... Kun ei ole auktoriteetteja, opettajia eikä kirkkoa, turvaudutaan kalliisiin terapiaihin tai lääkkeisiin.

Millä tavoitteilla ja reunaehdoilla ihmiselle havaitsemattomasta "neljännestä ulottuvuudesta" 3+1 maailmaamme aktiivisesti vaikuttava transsendenssi voisi toimia?

- ◆ Voidaan olettaa ihmiskunnalle aidosti myötämielinen transsendenssi perusteena ainakin avaruudessa harvinaisen ihmiskunnan säilyttämisen itseisarvo
- ◆ Matrix-elokuvissa on tosin kuviteltu ihmiskuntaa virtuaalitodellisuuden kautta hallitseva superälykäs transsendenssi, joka (epäuskottavasti) hyödyntää ihmiskuntaa energiantuotannossa
- ◆ Vähintään illuusio tieteellisellä menetelmällä tuotetun tiedon kiistattomasta pätevyydestä

Ihmiskunnan menestykseen johtaneen tieteellisen menetelmän piirteitä

- ◆ Tieteellisellä menetelmällä tuotetaan intersubjektivisesti hyvin vahvistettua tietoa
- ◆ Menetelmän mukaisesti hyvää tietoa tuottavan ihmisen tai aktorin on mahdollista vakuuttaa menetelmän avulla kuka tahansa toinen menetelmään luottava tuottamansa tiedon oikeellisuudesta mm. yksikäsitteinen matematiikka
- ◆ Ennustuskyky (pysyvät ja väliaikaiset oppimisella muuttuvat invariantit käyttäytymismallit) ja yksinkertaisin selitys

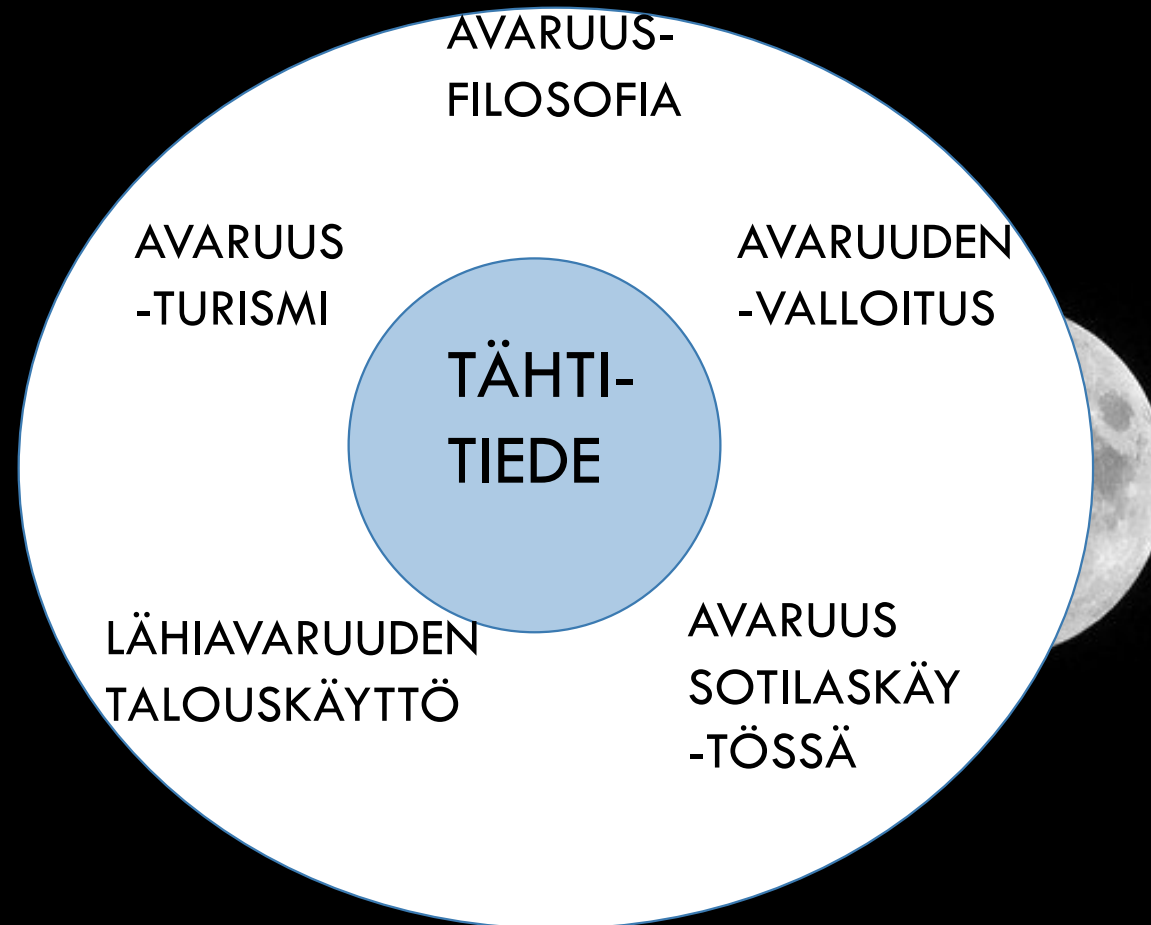
”Kaksisiipistrategialla” toimiva transsendenssi

- ◆ Vahva mielikuva parhaiten tieteellisellä menetelmällä varmistetun tiedon pätemisestä
- ◆ Tieteellisellä tiedolla kuitenkin katvealueita, joilla ilmiöille voidaan antaa vain osittainen mm. tilastollisiin lainalaisuuksiin perustuva ”luonnollinen” selitys. Yksittäistapaukset ja todennäköisyysmallit.
- ◆ Katvealuilla transsendenssi voi viestiä uskoville tahtaan kuvastavilla sattumilla: avaa kirjan, näkyviin erityisen puhutteleva teksti; ukkosen jyrähdys, kun radiosta transsendenssin viestimä tärkeä asia; kompastuminen kun käyttäytynyt vastikään häijyksi jotain kohtaan.

Miksi vaikuttamaan pyrkivä transsendenssi suosisi rinnakkaisia tulkintamalleja?

- ◆ Tieteellisen mentelmän mukainen selitys antaa ihmiselle autonomian ja kannusteen oppia (Karl Marx: Vapaus on välttämättömyyksiä tajuamista)
- ◆ Rinnakkainen selitys mahdollistaa transsendenssin suoran ohjauksen tärkeiden arvojen suuntaan, mutta toki myös tulkinnat transsendenssin kannalta väärään suuntaan ovat mahdollisia. Voisiko transsendenssi tukea enemmän tavoitteidensa suuntaisia tulkintoja? Uskonnon ja taiteen rooli.

Transsendenssi ja avaruus: suuren ja pienen suhteellisuus

MITÄ TARKOITAN AVARUUSFILOSOFIALLA?

- Avaruudesta kerättävä tieto muodostaa yhä keskeisemmin sen empiirisen perustan, jolla voidaan ottaa kantaa perimmäisiin ontologisiin kysymyksiin aineen ja ajan luonteesta
- Avaruus auttaa muodostamaan kuvaa ihmisen kaltaisen älykkään elämän ainutlaatuisuudesta kuten myös siitä poikkeuksellisesta älykkään elämän murroskaudesta, jota nyt elämme varsinkin tekoälyn kehittymisen muodossa.
- Elämäntilanteemme poikkeuksellisuus oikeuttaa pohdinnat transspondenssin osuudesta tilanteeseemme mm. transhumanismi ”Piilaakson uskontona”